

Itu Bunun ispatnu tu isbabazbaz

布農語的方位詞

ブヌン語の方位の言葉

Locative Expressions in Bunun

文 | Taupas Tansikian 劉彼得 (新北市淡水區淡農基督長老教會牧師)

Itu Bunun a pali-uni ispatnu mas dadangian hai aiza tu tasmai-hima.

Tasmai-tasa: isa? isabin? isabin i?

Sintanam: isa suu lumah? isabin suu lumah? isuu lumah hai isabin i?

Tasmai-dusa: i-isa? i-isabin? i-isabin i?

Sintanam: i-isa kasu takna? i-isabin kasu takna? takna kasu hai i-isabin i?

Tasmai-tau: antan-isa? antan-isabin? antan-isabin i?

Sintanam: antan-isa suu lumah? antan-isabin suu lumah? isuu lumah hai antan-isabin i?

Tasmai-paat: mantan-isa? mantan-isabin? mantan-isabin i?

Sintanam: mantan-isa suu lumah? mantan-isabin suu laumah? isuu lumah hai antan-isabin i?

Tasmai-hima: makitna-isa? makit-na-isabin? makit-na-isabin i?

Sintanam: makitna-isa hazam a kusbai? makitna-isabin hazam a kusbai? hazam a hai makitna-isabin kusbai i?

Tasmai-hima-an hai aizan amin makintau tu isbabazbaz, paisnasian isbabazbaztan mahtu uhansaipan mas bazbaz tu bununtan malka-sinbabazbaztan tu kaisauhungan.

Tung, Si, Nan, Pei

Mais pali-uni mas itu Tauluu tu Tung, Si, Nan, Pei hai, maku-uni vali mapashaal, Tung hai tupaun tu isuman vali, Si

布農語光談方位詞就有5種說法。

第一種：在哪裡？到底在哪裡？到底在哪裡呢？

例：你家在哪裡？你家到底在哪裡？你家到底在哪裡呢？

第二種：一直在哪裡？到底一直在哪裡？到底一直在哪裡呢？

例：昨天你在哪裡？昨天你到底在哪裡？昨天你到底在哪裡呢？

第三種：方向在哪裡？方向到底在哪裡？方向到底在哪裡呢？

例：你的家方向在哪裡？你的家方向到底在哪裡？你的家方向到底在哪裡呢？

第四種：座落在哪裡？到底座落在哪裡？到底座落在哪裡呢？

例：你的家座落在哪裡？你的家到底座落在哪裡？你的家到底座落在哪裡呢？

第五種：往何處？到底往何處？到底往何處呢？

例：那隻鳥往何處飛？那隻鳥到底往何處飛？那隻鳥到底往何處飛呢？

hai tupaun tu uhaivan vali, mais malpasdu vali hai tupaun a Pei tu antana-vili, tupaun a Nan tu antanas-kaun.

Chu mas Iu

Mais pali-uni mas ispatatnu tu dadanian Chu mas lu hai painasia bunun tu ima mapashaal, tana-vili tu tana hai painasia antana-sian minsuma, vili hai painasia vilisun minsuma, aupa niitu iskusia hai tupaun tu vilisun, palkavilisun (niitu masial iskusia) tu ima hai tupaun tu tanavili. Tanas-kaun tu tana(s) hai maisnasia antan minsuma. (s) hai cininvaivi sia k tu tanangaus, kaun hai maisnasia “iskakaun” minsuma, iskusia maun tu ima hai tanas-kaun.

Daza mas Nastu

Pali-uni mas “daza” hai aiza amin tu paat, mal-aiza amin tu dusa isbababaz:

Tasmai-tasa: daza, dazacia. Tasmai-dusa: idadaza, idadazacia. Tasmai-tau: mandaza, mandazacia. Tasmai-paat: antandaza, antandazacia.

Pali-uni mas “nastu” hai aiza amin tu paat, mal-aiza amin tu dusa isbababaz:

Tasmai-hima: nastu, nastucia. Tasmai-num: inastu, inastucia. Tasmai-pitu: mannastu, mannastucia. Tasmai-paat: kunastu, kunastucia.

Tanangaus mas Tangkinguz

Pali-uni mas “tanangaus” hai aiza tu tau, mal-aiza amin tu dusa isbababaz:

Tasmai-tasa: tanangaus, tanangauscia. Tasmai-dusa: itanangaus, itanangauscia. Tasmai-tau: kutanangaus, kutanangauscia.

Pali-uni mas “tangkinguz” hai aiza amin tu tau, mal-aiza amin tu dusa isbababaz:

Tasmai-tasa: tangkinguz, tangkinguzcia. Tasmai-dusa: itangkinguz, itangkinguzcia. Tasmai-tau: kutangkinguz, kutangkinguzcia.

Sikaupa maza sinpanghaal tu “cia” an hai sinpin-tamasaz tu isbababaz.

以上5種說法各有3種語氣，自語氣中可一窺說話者本身對所提之事的重視程度。

東西南北

有關漢語之東西南北是以太陽為標記，東稱為太陽出來的地方，西稱為太陽落下的地方，面東則稱北為左，稱南為右。

左和右

有關方位之左右，是以人手的左右為標記，左之tana意為「出自」，vili為「掛(vilisun)」之詞根，不用的就掛起來，掛起來（不方便使用）的手就叫左手。右之tana(s)意為「出自」，s為子音k前之變化詞，kaun來自iskakaun「食用」之詞根，用來拿食物吃的手就是右手。

上和下

有關「上面」也有4種，各有2種語氣：第一：上面，就在上面。第二：在上面，就在上面。第三：靠上面，就在靠上面。第四：在（某）上面，就在（某）上面。

有關「下面」也有4種，亦各有2種語氣。第一：下面，就在下面。第二：在下面，就在下面。第三：靠近下面，就在靠近下面。第四：去下面，去下面。

前和後

有關「前面」有3種說法，亦各有2種語氣：第一：前面，就在前面。第二：在前面，就在前面。第三：去前面，去前面。

有關「後面」也有3種說法，亦各有2種語氣：第一：後面，就在後面。第二：在後面，就在後面。第三：去後面，去後面。

以上所有的標記詞(cia)，僅表加強語氣。◆

說明：以上用語是以郡群布農語為主，作者原鄉為花蓮縣卓溪鄉古風村。